

Kudosnäytteiden yleisohje

Lähete: KYSin yksiköt kirjoittavat lähetetiedot Multilab-järjestelmään, jonka käyttöohjeita saa klinisen kemian laboratorion. Esitietoja tallennettaessa on syytä muistaa, että ne tulostuvat sellaisinaan lopulliseen lausuntoon.

Muut asiakkaat käyttävät lähetteenä PAT-merkinnällä varustettua lomaketta (KUDOS/SOLUNÄYTTEEN LÄHETE, KYS 85014-2); tätä käytetään myös KYSissä varajärjestelmänä. Lähetteen kopio toivotaan jätettävän sairauskertomuksen yhteyteen, kunnes lausunto on saapunut. Mikäli on todennäköistä, että lähetteen kopio ja lausunto eivät ole yhtäaikaan hoitavan lääkärin käytettävissä mutta lähete on vastauksen tulkinnalle välttämätön (esim. piirros), voidaan lomakkeen molemmat kappaleet lähettää näytteen mukana, jolloin patologian laboratoriossa kopio liitetään eri pyynnöstä lausuntoon. Koska osa lähetetiedoista, mm. lähettävän lääkärin nimi, siirretään tietojärjestelmään, merkintöjen tulee olla selkeitä, mielellään koneella kirjoitettuja.

Lähetteestä tulee ilmetä miksi näyte on otettu, mitä kudosta se on ja mitä siitä erityisesti halutaan tietää. Näin ollen selostetaan keskeiset anamneesi-, status- ja laboratoriohavainnot, hoito, leikkauslöydös ja erotusdiagnostinen ongelma.

Mahdollisen tartuntavaaran syy ilmoitetaan lähetteessä ja tällöin purkki merkitään veritartuntavaarakolmiolla.

Näyte: Näytettä otettaessa on vältettävä puristelua. Ennen fiksaatiota merkitään neuloin tai ompelein resektiopinnat tai muut tunnistusta vaativat kohdat. Isot näytteet viillellään 1-2 sentin välein ja onteloelimet avataan. Poistettu kudos lähetetään mielellään kokonaan patologian laboratorion vastaanottopisteeseen (rakennus 1B, 3. kerros) viivyttelemättä.

Näytepurkki varustetaan nimilapulla, jossa on potilaan nimi ja henkilötunnus, osasto ja näytteenottopäivä.

Fiksaatio: Kudonäytteen fiksatiivi (10 % formalini = 4 % formaldehydi). Fiksatiivia on oltava enemmän kuin näytteen tilavuus, mielellään yli 10-kertaisesti. Fiksatiivi-purkkeja saa patologian laboratorion vastaanottopisteestä. Jos näyte on kookas tai siitä halutaan erikoistutkimuksia näytteen voi jättää fiksoimatta ja toimittaa tuoreena. Pieni näyte kääritään keittosuolalaitokseen kuivumisen estämiseksi. Tuorenäyte on toimitettava laboratorioon kiireesti ja näytteen tuojan on ilmoitettava laboratorionhoitajalle.

Menetelmät: Parafiinileikkeet, hematoksyliini-eosiini-värjäys. Patologin harkinnan mukaan erikoisvärjäyksiä, immunohistokemiaa tai elektronimikroskooppitutkimus.

Tiedustelut: Näytteiden vastaanotto 044 711 3482, Toimisto 044 711 3483. Vastaus on luettavissa Multilab-järjestelmässä heti kun patologi on sen kuitannut. Myös kesken olevan näytteen käsittelyvaihe selviää järjestelmästä.

Huomautuksia: Näytteen saapumisesta lausunnon valmistumiseen kuluu aina vähintään 3 työpäivää, keskimäärin kuitenkin 4 - 7 päivää. Jos näyte on iso ja vaatii pitkän fiksaation tai tehdään erikoisvärjäyksiä, valmistumisaika voi olla huomattavasti pitempi. Kaikista näytteistä pyritään antamaan ainakin alustava lausunto 10 päivän kuluessa.

Erityistapauksissa voi pyytää kiireellistä tutkimusta, jolloin näyte valmistuu 2 työpäivässä. Pyyntö on harkittava tarkoin, sillä kiireellinen näyte aiheuttaa lisätyötä ja voi viivästyttää muiden näytteiden käsittelyä. Kaikissa tapauksissa - myös ei-kiireellisissä - on syytä ilmoittaa päivä ja kellonaika, jolloin vastausta viimeistään toivotaan.

Perehdy tarvittaessa erikoistutkimus- ja näytetyyppikohtaisiin erillisohjeisiin.

Laatija, pvä: Sanna Kirjavainen, Satu Remes, 26.10.2020

Hyväksyjä, pvä: Vesa Kärjä, 26.10.2020

Päivitetty, pvä: Vesa Kärjä, Satu Remes, 27.8.2021